

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE JANY ŠPAČKOVÉ

Diplomatka se ve své práci zaměřila na tvorbu americké prozaičky Sue Millerové, známé a úspěšné představitelky feministicky orientované literatury na konci 20. století. Sleduje její dílo jako autentický a zcela otevřený pohled na problémy žen v konkrétním čase a prostoru a klade si otázky, zda a jakým způsobem jsou tato díla přenosná do českého jazyka a českého prostředí. Vznáší přitom hypotézu o malé přenosnosti tohoto typu literatury vzhledem k její výrazné vázanosti na prostředí a životní styl, a později ukazuje i překážky dané rozdíly v literárním jazyce, konkrétně pak ve schopnosti čtenářů, potažmo překladatelek, vyrovnat se s explicitně popsanými erotickými scénami.

V úvodních kapitolách se její práce zabývá literárními a sociologickými aspekty, sleduje odraz společenským podmínkám v literatuře v USA a u nás. V těchto kapitolách čerpá z bohaté sekundární literatury a daří se jí přehledně a poutavě dané téma zprostředkovat a objasnit.

Těžištěm práce je rozbor především dvou románů a následně jejich překladů. V tematicko-stylistické analýze originálu odkazuje diplomantka na teoretické studie Lubomíra Doležala. (Operuje zde s termínem „fiktivní“ svět, který Doležal užívá. Protože je to termín odlišný od termínu „fiktivní“, myslím, že je škoda, že diplomantka pro větší srozumitelnost termín nedefinovala.) Analýza je dosti důkladná, seznamuje nás s osobami, částečně i dějem románů a vyhledává prvky obtížné pro převod do češtiny. Její přístup má jistou vadu na kráse v rozměňování a opakování již řečeného. Tento přístup se ostatně opakuje i v pozdějších částech práce, kdy se některé rozebírané pasáže objevují v úvodní části, v analytické části a někdy i v závěrečném shrnutí. Tam už podle mého soudu obšírné citace nepatří.

Rozbor překladů je pozoruhodný nejen výtečnou schopností diplomatky vystihnout sémantické a stylistické nedostatky překladu, ale mnohdy přijít i s návrhem vlastního a většinou velice zdařilého řešení.

Přesto je zde několik bodů, nad kterými jsem se poněkud pozastavil. Porovnává se zde překlad románu *The Good Mother* od dvou překladatelek (Kořánová, Haspeklová), dále překlad jedné kapitoly téhož románu (Věšínová) a následně dosud nevydaný překlad románu *Family Pictures*, který je v bibliografii ~~ne~~ uveden pod názvem *Rodinné album* bez vnočení, ale s uvedením nakladatele Mladá fronta. To je poněkud matoucí, a přinejmenším stálo za to se o osudu tohoto překladu aspoň nějak zmínit. Práce je do značné míry pojatá jako kritika překladu a uvádějí se zde hodnotící soudy o úrovni jednotlivých překladů. Argumentace je to z velké části naprosto přesvědčivá a dobře doložená. Chybí jí podle mého soudu ale určitá objektivizace. Jednak se zde porovnává překlad celého románu s překladem jedné kapitoly a dále pak překlad neredigovaného nevydaného rukopisu, což mohou být texty do značné míry nevyvážené. Tato skutečnost měla být podle mého soudu více zdůrazněna. Navíc pak diplomantka postupuje tak, že ukáže vedle sebe dobrá a špatná řešení u téhož překladatele a pak překlad zkritizuje či vychválí. Na místě by byla když ne nějaká exaktní statistika, tak alespoň povšechnější zhodnocení překladu jako celku s kvantifikací převládajících řešení. Je jen málo míst, kdy diplomatka ponechává bez komentáře dosti nezdařilá řešení „**Košile se s šuměním** svezla na zem....“ (59), „**Když spolu šukáme, tak se ti líbí**, jak vypadám (You like it well when we are fucking) (85). (Další jsou vyznačená v textu.)

Zajímavým problémem je překlad vulgarismů. Diplomantka si, jak se zdá, cení více překladů, které zachovávají míru expresivity a neuchylují se k zobecňování, poetizaci apod. S tím je jistě možné souhlasit, ale ne vždy. Některé vulgarismy v angličtině jsou podle mého soudu méně provokativní než jejich vulgární ekvivalenty v češtině. Např. výrazy „cock“ nebo „fuck“ mívají v angličtině i jiné významy a jazykové funkce, a tím je jejich jadrnost oslabena. Za více

pozornosti by možná stál i problém převodu „černošské“ mluvy. V češtině není mnoho prostředků, jak ji realizovat.

Ne úplně přesvědčivě podle mého soudu vyznívá závěr konstatující, že tento typ literatury „do českého prostředí pravděpodobně nebude zcela převoditelný.“ To by asi bylo třeba doložit větším zřetelem k recepci pojednáváných románů u nás.

Uvedené výhrady jsou ale pouze dílčího rázu a neměly by překrýt celkově velice pozitivní dojem, který ve mně tato práce vzbudila. Celek působí vyváženě, fundovaně, objektivně. Přináší téma, o kterém se příliš nepíše, a činí tak nanejvýš zajímavě a vkusně. Doporučuji, aby byla práce přijata k obhajobě. *per rhy: ohodnotit jako velmi dobře*

Doc. PhDr. Jiří Josek, Ústav translatologie, 14.9.2009

